

Nya rättsfall små avlopp Linköping 2007-03-07

Advokatfirman Ann-Christine Johnsson AB
jurist.johnsson@comhem.se

13 § FMVH

- Miljönämndens tillstånd krävs för inrättande av avloppsanordningar till vilka vattentoaletter skall anslutas

9 kap. 7 § MB

- Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Kunskapskravet

- Det är den som gör något som skall ha tillräcklig kunskap om hur miljön och människors hälsa påverkas och skyddas
- (2 kap. 2 § MB)

Försiktighetsprincipen

- Redan risken för skador och olägenheter medför en skyldighet att vidta åtgärder
- (2 kap. 3 § MB)

Rimlighetsavvägning

- Skälighetsregeln
- Hänsynsreglerna gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att följa dem.
- (2 kap. 7 § MB)

Miljöbalkens mål

- Att främja en
HÅLLBAR UTVECKLING

Innebär bl.a. att miljöbalken skall tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter

(1 kap. 1 § MB)

Riksdagens miljömål

- 7. Ingen övergödning
Utsläppen av fosfor och kväve från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten skall minskas.

Regionala mål
Kommunala mål

NFS 2006:7

- Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten
- Funktionskrav

Vattentoalett skärgården

- Strandfastighet Lisslö i yttre delen av Stockholms skärgård, Värmdö kommun
- Reningsverk för WC- och BDT- avlopp för 3 fastigheter
- Miljö- och byggnämnden beslutade
  1. nedmontera befintligt reningsverk – vite 50 tkr
  2. avslå ansökan om installation av vattenspolande toalett

Överklagande

- 1. Tillstånd till reningsverk och avloppsanläggning inkl. vattentoalett, ingen markinfiltration
- 2. Samma sak med markinfiltration
- 3. Undanröjande av beslutet genom laglighetsprövning

Fastighetsägarens argument

- Hela fastighetens vattenförsörjning kommer att lösas med avsaltat havsvatten genom avsaltningsanläggning.
- Ingen brunn kommer att nyttjas
- Risken för saltvatteninträngning helt utesluten
- Vattnet i det närmaste drickbart efter rening
- Tillstånd lämnat för nästan identisk anläggning på annan plats i kommunen

Nämndens argument

- Blandade erfarenheter av små reningsverk
- Hälften av verken i kommunen fungerat dåligt
- Exempelvis fosforutsläpp 20 ggr större än tillverkaren utfäst
- Va skall lösas med enkla, robusta och lättskötta system
- Frekventa elavbrott och dålig tillgänglighet för skötsel och underhåll i skärgården

Länsstyrelsens motivering

- Kunskapskravet
- Försiktighetsprincipen
- Skälighetsregeln

- Skall enligt praxis beakta förhållandena inom det större område, i vilket den aktuella fastigheten ingår

forts. länsstyrelsen

- Förslag till ny översiktsplan för Värmdö – inga vattentoaletter i skärgården
- Ges ett tillstånd, vill fler ha tillstånd
- Mer permanentboende, större vattenförbrukning
- Risk för salt i dricksvattnet
- Ökad mängd BDT-vatten, ökad risk för föroreningar

forts. länsstyrelsen

- Otillräcklig erfarenhet av anläggningar för avsaltning av havsvatten i fråga om funktion, driftsäkerhet och vattenkvalitet vid längre tids användning.
- Risk för återgång till grundvattenbrunnar

Länsstyrelsens beslut m.m.

- Intresseavvägning: allmänt intresse att skydda grundvattnet – enskilt intresse installera vattentoalett
- Avslog överklagandet rörande tillstånd
- Upphävde beslutet om nedmontering av reningsanläggningen, ej prövat användning för BDT-avloppsvatten

Överklagande

1. Tillstånd till installation av reningsverk och avloppsanläggning med markinfiltration inklusive vattentoalett. Villkor och kontrollprogram.
2. Återförvisa målet till kommunen för laglighetsprövning.

Fastighetsägarens argument

- Särskilda förhållanden – ej prejudicerande
- Avsikt följa villkor
- Ges ej tillstånd, borrar ny brunn – risk för saltvatteninträngning
- Tillstånd har lämnats i liknande fall i kommunen

Nämndens argument

- Svårt kontrollera vilken vattenkälla som används
- Tidigare tillstånd – ej stor risk för saltvatteninträngning
- Vattentoalett ger alltid ökat kväveutsläpp
- Ytterligare 10.000 ansökningar ?

- Om bifall, villkor och kontrollprogram OK

Algblomning, algtoxin

- Nämnden: Rapport av Arbets- och miljömedicin, Stockholms läns landsting, 2003:5

- Fastighetsägaren: Vattenintag på ett djup av 4 meter i ett sund med god vatten-genomströmning

Miljödomstolens domskäl

- Stora delar berg, markinfiltration i sänka, geoteknisk undersökning, god infiltrationskapacitet, infiltrationen nedströms från närbelägna brunnar

- Tänkbar ökning av närsalter i vattenområdet måste ställas mot att hela fastighetens vattenförsörjning utgörs av grundvatten

Miljödomstolens domslut

- Tillstånd att för fastighetens behov inrätta en enskild avloppsanläggning med vattentoalett ansluten till ett reningsverk av modell Biovac med efterföljande markinfiltration.

- Tillståndet förenades med villkor.

Villkor

- Ej grundvattenuttag
- Regelbunden funktionskontroll
- Funktionskrav biokemisk syreförbrukning, totalfosfor, totalkväve, ammonium, m.m.
- Kontrollprogram
- m.m.

Överklagande

- Nämnden: 20.000 enskilda avlopp, varav 15.000 fritidshus
- Lokala miljömål bl.a. att kretsloppsanpassa avloppslösningar

Naturvårdsverket

- Miljömålet: Ingen övergödning – reduktion krävs av fosfor och kväve
- Algblomning
- Minireningsverk – ofta mindre bra på sikt
- Osäkert om markförhållandena lämpliga
- Risk för förorening av grundvattnet – främst nitrat och bakterier
- Torrtoalett rimlig – fritidsfastighet
- Tillstyrker kommunens överklagande

Miljööverdomstolens utgångspunkter

- Är den aktuella avloppsanläggningen förenlig med kraven på hållbar utveckling och miljömålet *Ingen övergödning* ?
- Fastighetsägaren skall inte ha fördel av att ha byggt anläggningen utan tillstånd
- Lika fall skall behandlas lika

Miljööverdomstolens domslut m.m.

- Upphäver miljödomstolens dom , fastställer nämndens beslut att avslå ansökan om tillstånd
- Inte förenligt med miljöbalkens mål att främja en hållbar utveckling att lämna tillstånd till att installera vattentoalett
- MÖD 2006-11-09, M 9983-04

Fritidshus, Karlskrona

- Avloppsanläggning från 1970-talet
- Tillstånd till vattentoalett saknades
- Avloppsanläggningen dämde och avloppsvatten trängde fram i markytan
- Slamsugning

Föreläggande

- Tillståndsansökan
- Ny infiltrationsanläggning på annan plats enligt specificerade krav
- Eventuellt ny typgodkänd slamavskiljare
- Arbetet inkl. bygghandlingar och geologisk utredning av sakkunnig m.m.
- Omedelbar verkställighet

Överklagande

- Lst och miljödomstolen avslår överklagande, men tar bort verkställighetsförordnandet

Miljööverdomstolen

- Framgår ej vilka överväganden som legat till grund för valet av teknisk lösning
- Saknas utredning om de geologiska och hydrauliska förhållandena
- Kan finnas annan godtagbar metod för rening av avloppsvattnet.

Miljööverdomstolens domslut

- Förbud för fastighetsägaren att släppa ut avloppsvatten som inte undergått av nämnden godkänd rening.
- MÖD 2006-12-29, M 169-06